

Hemşirelik Öğrencilerinin Yenilikçilik Özellikleri ve Etkileyen Faktörler

Innovation Characteristics of Nursing Students and Affecting Factors

ÖZGÜL EROL*
LALE YACAN*
RABİA HAYTA**
İDİL ŞAHİN**
MELTEM YAĞCI**

Geliş Tarihi: 07.08.2017, Kabul Tarihi: 18.01.2018

- Bu çalışma, 26-28 Nisan 2017 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen olan "16. Ulusal Hemşirelik Öğrenci Kongresi"nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özelliklerini ve yenilikçilik özelliklerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlandı.

Yöntem: Araştırma, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencilerine "Veri Toplama Formu" ve "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği" uygulanarak gerçekleştirildi. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.76 olarak bulundu ve $p<0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlılık sınırı kabul edildi.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 20.48 ± 1.80 olup, %31.9'u birinci sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %65.4'ü Anadolu lisesi ve dengi okullardan mezun olmuş, %70.1'i çekirdek aile yapısında ve %66.5'inin geliri giderine denktir. Grubun %42.6'sı kuşkuocu, %34.3'ü geleneksel, %19.8'i sorgulayıcı, %2.5'i öncü ve %0.8'i yenilikçi özelliklere sahiptir. Öğrencilerin kardeş sayısı, bölüm tercih sırası ve aile içindeki doğum sıralaması arttıkça yenilikçilik özelliklerinin azaldığı saptandı.

Sonuç: Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin büyük bir bölümünün kuşkuocu ve geleneksel özelliklere, çok azının ise yenilikçi özelliğe sahip olduğu saptandı.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik; öğrenci; yenilikçilik.

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to determine the innovation characteristics of nursing students and the affecting factors.

Methods: The study was conducted using a Data Collection Form and Individual Innovativeness Scale with nursing students at a university faculty of health sciences. The Cronbach alpha of the scale was found to be 0.76. The value $p<0.05$ was accepted as statistically significant.

Results: The mean age of the students was 20.48 ± 1.80 years and 31.9% were first-year students. It was found that 65.4% of the students graduated from Anatolian high schools or similar schools, 70.1% of students came from a nuclear family, and 66.5% of families were middle income. Results showed that 42.6% of students were late majority, 34.3% were laggards, 19.8% were early majority, 2.5% were early adopters, and 0.8% were found to be innovators according to their innovation characteristics. It was concluded that as the students' number of siblings, preference order for nursing as a field of study, and the birth order in their family increased, their level of innovation decreased.

Conclusion: It was found that most of the nursing students were late majority and laggards, and only a few of them were innovators.

Keywords: Nursing; student; innovation.

* Ö Erol, Prof. Dr.
Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Edirne
Yazışma Adresi / Address for Correspondence:
Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Balkan Yerleşkesi, Edirne
Tel: 0 284 213 3042 /1006
e-posta: ozgulerol@trakya.edu.tr

* L Yacan, Arş. Gör.
Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Edirne
e-posta: lalayacan@hotmail.com

** R Hayta, Hemşirelik Öğrencisi
Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Edirne
e-posta: rabiahayta47@gmail.com

** İ Şahin, Hemşirelik Öğrencisi
Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Edirne
e-posta: idil0496@gmail.com

** M Yağcı, Hemşirelik Öğrencisi
Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Edirne
e-posta: meltemyagci96@hotmail.com

Yenilikçilik, buluş ortaya çıkarmak ve farklı olmak anlamına gelmektedir.^(1,2) Türk Dil Kurumuna göre ise “yenileşim” olarak belirtilmektedir.⁽³⁾ Yenilikçilik kavramının ortaya çıkması ile bilim ve teknolojiye meydana gelen pozitif değişimler ve gelişmeler toplumların gelişmişliğine ve ekonomisine katkı sağlamaktadır.⁽⁴⁾ Uluslararası Hemşireler Birliği (International Council of Nurses, ICN) yenilikçiliği “yeni yaklaşımlar, teknolojiler ve çalışma yolları geliştirme süreci” olarak tanımlamıştır. 2009 yılında Hemşirelik Haftası’nın teması “hemşirelik ve yenilikçilik” olarak belirlenmiş olup, topluma nitelikli sağlık hizmeti verebilmek için hemşirelerin, gelişen yenilikçi bakım uygulamalarında öncü olmaları gerektiği görüşü savunulmaktadır.⁽⁵⁾

Günümüzde sağlık bakım sistemi; liderlik özelliği olan, eleştirel düşünebilen, teknolojik araç gereçlerden yararlanarak karşılaştığı her çeşit hastaya gereksinimlerine uygun güvenli ve kaliteli bakım verebilecek hemşirelere gereksinim duymaktadır. Bakıma yönelik uygulamalarda yenilikçi yaklaşımlarda bulunabilmenin temelinde eğitimde yenilikçi olmak yatar. Bu nedenle günümüzde var olan hemşirelik eğitim programlarının, öğrencilere bu özellikleri kazandırabilmek için yeniden gözden geçirilmeleri gereksinim hâline gelmiştir. Literatürde hemşirelik eğitiminde simülasyon eğitimi, probleme dayalı öğrenme modeli, sanata dayalı eğitim (müzik, edebiyat), hasta öyküleri gibi değişik eğitim yöntemlerinin yanı sıra rol-play, online eğitim teknikleri gibi yeni yöntemlerin kullanımının öğrencilerin eleştirel düşünme gücünü arttırdığı, beklenmedik ani durumlarda en doğru kararları verebilmelerini ve çözüm üretebilmelerini sağladığı bildirilmektedir.^(6,7) Her ne kadar sağlık alanında yenilikçiliği olumsuz yönde etkileyen eleştirel düşünme yetersizliği, bilgi teknolojisini kullanma ve eğitim kaynaklarına ulaşma yetersizliği, zaman yetersizliği, iletişim becerilerinde yetersizlik, kurumsal faktörler gibi pek çok engelleyici unsur bulunsun da sağlık bakım uygulamalarındaki yeniliklerin, birey ve toplum sağlığında gelişme ve iyileşmelere yol açarak bakım maliyetlerinin de azalmasına katkı sağlayacağı belirtilmektedir.⁽⁸⁾

Hemşirelik eğitimi veren dünyadaki tüm kurumlar, geleceğin nitelikli insan gücü gereksinimini karşılamak üzere yenilikçi stratejiler uygulayarak eğitim olanaklarını geliştirmekte ve yenilikçi hemşireler yetiştirmeye çalışmaktadır.⁽⁴⁾ Son yıllarda, hemşirelik öğrencilerinin sağlıkla ilgili süreç ve politikalarda söz sahibi olacak ve görev alacak şekilde yeniliklere açık ve yenileşim ajanları olarak yetiştirilmeleri gerektiği üzerinde durulmaktadır.⁽⁹⁾ Ülkemizde de hemşirelik alanında yenilikçiliğin önemi fark edilmiş ve hemşirelik bakım uygulamalarının kanıtı dayandırılması, öğrencilerin simülasyon tekniği kullanılarak eğitilmesi, akreditasyon çalışmalarına önem verilmesi gibi uygulamalarla yenilikçilik çalışmalarına ivme kazandırılmıştır. Yenilikçi düşünceler ve uygulamalar yeni bilgilerin oluşmasına, sağlık bakım uygulamalarının iyileşmesine, yeni sağlık politikalarının geliştirilmesine ve dolayısıyla bakımın kalitesinin artmasına olanak sağlayacaktır. Hemşirelik eğitim programlarına öğrencilerin yaratıcılık özelliklerini geliştiren, yeniliklere heveslendiren ve yenilikçi

girişimlerde bulunmayı motive eden ders, seminer gibi etkinliklerin eklenmesi yenilikçilik özelliklerini geliştirmede katkı sağlayacaktır.^(4,10)

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özelliklerini ve yenilikçilik özelliklerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlandı.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Türü

Hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özelliklerini ve bu özelliklerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma, tanımlayıcı niteliktedir.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencileri ile 1-15 Mart 2017 tarihleri arasında yürütüldü.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma evrenini, 2016-2017 eğitim öğretim döneminde hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin tamamı (N=530) oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılmaya çalışıldığı için örneklem sayısı hesaplanmamıştır. Çalışma kapsamına alınan öğrencilerin 62’si araştırmaya katılmaya gönüllü olmadığı, 54’ü devamsızlık yaptığı ve 50’si formları eksik doldurduğu için çalışma kapsamı dışında kalmış ve çalışma toplam 364 öğrenci ile tamamlanmıştır. Çalışmada yer alan öğrencilerin 116’sı birinci sınıfta, 72’si ikinci sınıfta, 105’i üçüncü sınıfta ve 71’i dördüncü sınıfta öğrenim görmekte olup, öğrencilerin araştırmaya katılım oranı %68.7 olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veri Toplama Formu: Araştırmacılar tarafından literatür incelemesi doğrultusunda araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini (yaş, sınıf, medeni durum, mezun olunan lise, aile tipi, kardeş sayısı, gelir durumu, sigara ve alkol kullanma durumu), aileleri ile ilgili özelliklerini (anne ve babanın eğitim düzeyi, ailenin yaşadığı yer, ailede bulunduğu çocuk sıralaması, yaşamının çoğunu geçirdiği yerleşim bölgesi, üniversite eğitimi sırasında yaşadığı yer) ve eğitimleri ile ilgili durumlarını (hemşirelik bölümünün isteyerek seçme durumu, hemşirelik tercihi seçme sırası, eğitimi boyunca alttan aldığı ders sayısı, başarı durumunu değerlendirme, geleceğe yönelik kariyer hedefi) içeren 21 sorudan oluşmaktadır.^(1,2,4)

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Özgün formu “Individual Innovativeness Scales (II)” olan ölçek, bireylerin genel anlamda yenilikçiliğini değerlendirebilmek amacıyla 1977 yılında H. Thomas Hurt, Katherine Joseph ve Chester. D. Cook tarafından geliştirilmiştir.⁽¹¹⁾ Ölçeğin Türkiye’de geçerlilik ve güvenilirliği Sarıoğlu ve Altuntaş tarafından 2014 yılında yapılmıştır.⁽⁴⁾

Ölçek, toplam 18 söylemden oluşmakta olup, 3 alt boyutu vardır. Alt boyutlar; düşünce önderliği, değişime direnç ve risk alma şeklindedir. Ölçek alt boyut ve toplam puan değerleri her maddeden alınan puanların toplanması ile elde edilmektedir. Ölçekten toplam olarak en az 18, en fazla 90 puan alınmaktadır. Ölçek üzerinden hesaplanan puanlara göre bireyler, yenilikçilik özelliklerine göre sınıflandırılmaktadır. Buna göre hesaplanan puan 80'in üstünde ise "yenilikçi", 69-80 arasında ise "öncü", 57-68 arasında ise "sorgulayıcı", 46-56 arasında ise "huşkucu" ve 46 puanın altında "gelenekçi" olarak değerlendirilmektedir.⁽⁴⁾ Özgün ölçeğin Cronbach alpha değeri 0.89 olarak belirlenmiştir.⁽⁴⁾ Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alpha değeri 0.76 olarak bulundu.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma, Veri Toplama Formu ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılarak yapıldı. Araştırmada kullanılan anket formları ders aralarında öğrenciler tarafından ortalama 10-15 dk.'lık süre içinde dolduruldu.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 20.0 programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin dağılımı Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirildi. Verilerin dağılımı normal olmadığı için değerlendirmede non-parametrik testler olan Kruskal-Wallis testi ve Spearman korelasyon analizi kullanıldı. Tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma ve medyan kullanıldı. $p < 0.05$ değeri istatistiksel anlamlılık sınırı olarak kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için bir üniversitenin tıp fakültesi bilimsel araştırmalar etik kurulundan ve araştırmanın yürütüldüğü kurumdan yazılı izin alınmıştır. Araştırmanın uygulanması sürecinde Helsinki Bildirgesi esasları uygulanmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerden sözel izin alınmıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, yalnızca bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören hemşirelik bölümü öğrencileri ile sınırlı olduğu için bulunan sonuçlar genellenemez.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 20.48 ± 1.80 yıldır. Öğrencilerin %31.9'u ($n=116$) birinci sınıfta öğrenim görmekte, %65.4'ü ($n=238$) Anadolu lisesi ve dengi okullardan mezun olmuş, %70.1'i ($n=255$) çekirdek aile yapısında, %66.5'inin ($n=242$) geliri giderine eşit, %28.3'ünün ($n=103$) babası ilköğretim mezunu, %40.1'inin ($n=146$) annesi ilköğretim mezundur (Tablo 1). Öğrencilerin %52.7'sinin ($n=192$) ailesi ile yaşadığı, %58.5'inin ($n=213$) yaşamının büyük çoğunluğunu

şehirde geçirdiği ve %35.4'ünün ($n=129$) eğitim hayatı süresince devlet yurdunda kaldığı belirlendi.

Öğrencilerin %68.7'si ($n=250$) bölümü isteyerek seçtiğini, %59.3'ü ($n=216$) başarı durumunu orta düzeyde gördüğünü ve %23.6'sı gelecekte kariyer planı olarak servis sorumlu hemşiresi olmak istediğini belirtti (Tablo 1).

Tablo 1: Öğrencilerin Eğitim Durumları ile İlgili Özellikleri (n=364)

ÖZELLİKLER	n	%
Bölümü isteyerek seçme durumu		
Evet	250	68.7
Hayır	114	31.3
Başarı durumları		
Kötü	19	5.3
Orta	216	59.3
İyi	19	35.4
Kariyer hedefleri		
Servis sorumlu hemşiresi	86	23.6
Servis hemşiresi	80	22.0
Akademisyen hemşire	65	17.9
Akademisyen	47	12.9
Hemşirelik dışında başka işte çalışma	48	13.2
Hemşirelik hizmetleri yöneticisi	38	10.4

Araştırmada, öğrencilerin BYÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları Tablo 3'te gösterilmiştir. Öğrencilerin %42.6'sının ($n=155$) huşkucu, %34.3'ünün ($n=125$) geleneksel, %19.8'inin ($n=72$) sorgulayıcı, %2.5'inin ($n=9$) öncü ve %0.8'inin ($n=3$) yenilikçi özelliklere sahip olduğu saptandı (Tablo 2).

Tablo 2: Öğrencilerin BYÖ Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları ile BYÖ'ye Göre Bireysel Yenilikçilik Özelliklerinin Dağılımı (n=364)

BYÖ TOPLAM VE ALT BOYUTLARI	ORT±SD	
Fikir önderliği	25.12±4.65	
Değişime direnç	20.92±5.22	
Risk alma	15.49±2.67	
BYÖ toplam	60.67±7.14	
BYÖ'YE GÖRE YENİLİKÇİLİK ÖZELLİKLERİ		
Geleneksel	125	34.3
Huşkucu	155	42.6
Sorgulayıcı	72	19.8
Öncü	9	2.5
Yenilikçi	3	0.8

Araştırmada yer alan öğrencilerin aile tipi, gelir durumu, anne ve babalarının eğitim durumu, ailenin yaşadığı yer ve öğrencilerin yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yer ile BYÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p > 0.05$), (Tablo 3).

Tablo 3: Öğrencilerin Bazı Özellikleri ile BYÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=364)

ÖZELLİKLER	n(%)	Medyan	İstatistik
Aile tipi			
Çekirdek	255(70.1)	12.0	$X_{KW}: 3.413$ $p: 0.182$
Geniş	84(23.1)	32.0	
Parçalanmış	25(6.9)	12.0	
Gelir durumu			
Gelir giderden az	46(12.6)	20.0	$X_{KW}: 0.340$ $p: 0.844$
Gelir gidere eşit	242(66.5)	109.0	
Gelir giderden fazla	76(20.9)	36.0	
Babanın eğitim durumu			
İlkokul	103(28.3)	44.0	$X_{KW}: 1.103$ $p: 0.776$
Ortaokul	99(27.2)	40.0	
Lise	90(24.7)	45.0	
Üniversite	72(19.8)	36.0	
Annenin eğitim durumu			
İlkokul	146(40.1)	64.0	$X_{KW}: 4.082$ $p: 0.253$
Ortaokul	87(23.9)	46.0	
Lise	91(25)	35.0	
Üniversite	40(11)	20.0	
Ailenin yaşadığı yer			
İl	192(52.7)	87.0	$X_{KW}: 0.261$ $p: 0.967$
İlçe	118(32.4)	54.0	
Kasaba	13(3.6)	7.0	
Köy	41(11.3)	17.0	
Yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yer			
İl	213(58.5)	15.0	$X_{KW}: 0.509$ $p: 0.917$
İlçe	99(27.2)	9.0	
Kasaba	15(4.1)	45.0	
Köy	37(10.2)	96.0	

X^{kw}: Kruskal-Wallis Testi

Öğrencilerin kardeş sayısı, aile içindeki doğum sıralamasındaki yeri ve bölüm tercih sırası ile ölçeğin toplam puan ortalaması arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı zayıf bir ilişki bulundu ($r_s = -0.122$, $p = 0.02$; $r_s = -0.136$, $p = 0.009$; $r_s = -0.163$, $p = 0.002$). Öğrencilerin yaş ortalamaları ile ölçeğin toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmadı ($r_s = -0.071$, $p = 0.177$).

Tartışma

Günümüzde tıp ve teknoloji alanında yaşanan gelişme ve değişimler her alanda olduğu gibi hemşirelik eğitiminde de yenilikçi hemşirelerin yetiştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma ile öncelikle hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özellikleri ve yenilikçiliği etkileyen faktörler belirlenerek konu ile ilgili bir farkındalık yaratmak istenmiştir.

Bu çalışmada yer alan hemşirelik öğrencilerine geleceğe yönelik

kariyer hedefleri sorulduğunda; %23.6'sının servis sorumlu hemşiresi, %22'sinin servis hemşiresi ve %17.9'unun akademisyen hemşire olmak istediği belirlendi. Dolu ve ark.'nın⁽¹²⁾ (2014) hemşirelik öğrencilerinin girişimcilik düzeylerini inceledikleri çalışmada, öğrencilerin %38.5'inin klinik hemşire, %35.1'inin eğitimci ve %22'sinin yönetici hemşire olarak çalışmak istedikleri saptanmıştır. Yapılan başka bir çalışmada, öğrencilerin %28.7'si yönetici, %28.3'ü eğitici, %23.4'ü servis hemşiresi, %11.3'ü araştırma görevlisi, %8.3'ü diğer görev birimlerinde yer almak istediklerini belirtmiştir.⁽¹³⁾ Nazik ve Arslan⁽¹⁴⁾ (2014) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin mezuniyetten sonra %37.2'sinin klinik hemşire, %35.6'sının yönetici hemşire, %27.2'sinin ise akademisyen olarak çalışmak istediği belirlenmiştir. Genel olarak bakıldığında çalışmaya katılan öğrencilerin mezuniyet sonrası dönemde, klinikte sorumlu hemşire ya da servis hemşiresi olarak çalışmak istedikleri ve bir bölümünün de akademisyen hemşire olarak alanda ve eğitim kurumlarında görev almayı düşündüğü ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin %42.6'sının kuşkucu, %34.3'ünün geleneksel, %19.8'inin sorgulayıcı, %2.5'inin öncü ve %0.8'inin yenilikçi özelliklere sahip olduğu belirlendi. Ertuğ ve Kaya⁽¹⁵⁾ (2017) tarafından yapılan çalışmada da, hemşirelik öğrencileri "düşük düzeyde yenilikçi" olarak değerlendirilmiş olup, yenilikçilik kategorilerine göre sorgulayıcı kategoride yer aldıkları saptanmıştır. Yılmaz ve ark.⁽²⁾ (2014) tarafından başhemşirelerin yenilikçilik durumlarının incelendiği çalışmada ise, başhemşirelerin yenilikçi davranışlarının iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ülkemizde hemşirelikte yenilikçilik kavramı üzerine sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmıştır. Hemşirelik bölümünde eğitim gören öğrencilerin yenilikçilik özelliklerinin düşük olduğu ve bu yönlerinin geliştirilmesine gereksinim duyulduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada, öğrencilerin yenilikçilik özelliklerini anne ve babalarının eğitim durumlarının etkilemediği saptanmıştır, fakat başka bir çalışma, ailenin sahip olduğu sosyal, ekonomik ve kültürel niteliklerin çocukların girişimcilik özelliklerini etkilediğini bildirmektedir.⁽¹⁶⁾ Bu çalışmada, öğrencilerin kardeş sayıları ve aile içindeki doğum sıralamaları arttıkça yenilikçilik düzeylerinin düştüğü belirlendi. Bu durum, çocuk sayısındaki artışa bağlı olarak ailenin her doğan çocuğa iyi bir gelecek hazırlama konusundaki olanaklarının azalması, her çocuğa ayrılacak olan zaman, ilgi ve özenin kısıtlanması ve aile içindeki birey sayısı arttıkça ekonomik koşulların giderek yetersiz hâle gelmesi ile açıklanabilir. Arslan⁽¹⁷⁾ (2002) tarafından yapılan çalışmada, az çocuklu ailede yetişen öğrencilerin kendi işini kurma eğilimi %54 iken, çok çocuklu ailede yetişen öğrencilerin (üç ve üzeri) kendi işini kurma eğilimi %36.6 olarak bulunmuştur.

Hemşireler, sürekli değişen ve gelişen sağlık alanında bakımla ilgili hizmetleri sunarken hedeflenen sonuçlara ulaşabilmek için yenilikçi uygulamaları benimsemek ve yeniliklere ayak uydurmak durumundadır. Bunun için de mesleği seven, risk alan, yaratıcı, girişken, özgüven sahibi, hayal kurabilen bireylerin

mesleği seçmeleri çok önemlidir. Sönmez ve Aytolan⁽¹⁸⁾ (2014) tarafından yapılan kalitatif bir çalışmada, hemşirelerin genellikle başkaları tarafından geliştirilen yenilikleri uyguladıkları, yenileşme sürecinde meslektaşlarını ve hemşire yöneticilerini i-nandırmaya çalıştıkları, fakat risk alma ve tartışmaya girme gibi durumlardan kaçındıkları bildirilmiştir. Bu çalışmada, öğrencilerin yarısından fazlasının hemşirelik bölümünü isteyerek yeğledikleri saptandı. Nazik ve Arslan⁽¹⁴⁾ (2014) öğrencilerin %73.3'ünün hemşirelik bölümünü tercih sıralamaları içinde ilk beş içinde yer verdiğini ve %57.1'inin hemşirelik mesleğini sevdiğini belirtmiştir. Andsoy ve ark.⁽¹⁹⁾ (2012) tarafından yapılan bir çalışmada ise, öğrencilerin %78'inin gelecekte iş bulma kaygısı yaşamamak için, %72'sinin iş bulma kolaylığı sağladığı için, %64'ünün ise ailenin hemşirelik bölümünü seçme konusunda olumlu etkisi nedeniyle yeğledikleri saptanmıştır. Karadağ ve ark.⁽²⁰⁾ (2013) tarafından yapılan bir çalışmada da, öğrencilerin %48.3'ünün iş olanağının fazla olması nedeniyle hemşirelik bölümünü yeğlediği belirlenmiştir. Bu çalışmada, öğrencilerin hemşirelik bölümünü tercih etme sıralamaları arttıkça, yenilikçilik özelliklerinin azaldığı saptanmıştır. Bu durumun, öğrencilerin bir kısmı tarafından hemşirelik bölümünün çok istenmesine rağmen gelecekte iş bulma endişesi nedeniyle yeğlenmiş olabileceği düşünülmektedir. Hemşirelik bölümünü tercih sıralamasının sonlarına yazan öğrencilerin mesleğe yönelik ilgi, merak, heves ve beklentilerinin daha düşük olabileceği ve dolayısıyla bu durumun yenilikçilik özelliklerini de olumsuz yönde etkileyebileceği öngörülmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özelliklerinin oldukça düşük olduğu, büyük bir bölümünün kuşkucu ve geleneksel özelliklere sahip olduğu saptandı. Ayrıca öğrencilerin kardeş sayısı, aile içinde doğum sıralamasındaki yeri ve bölüm tercih sıralamalarının yenilikçilik özelliklerini etkilediği bulundu. Hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özelliklerini geliştirmek ve yeniliklere olan merakını arttırmak için yaratıcılıklarını besleyecek uygun eğitim ortamlarının sağlanması, bilimsel ve teknolojik eğitim yöntemlerinin kullanılması, öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine fırsat tanıyacak programların ve aktivitelerin düzenlenmesinin yararlı olacağı düşüncesindeyiz. Hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özelliklerinin ve etkileyen faktörlerin değerlendirildiği daha geniş kapsamlı ve büyük örneklem sayılı araştırmalara gereksinim duyulmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Dil S, Uzun M, Aykanat B. Hemşirelik eğitiminde inovasyon. JHS. 2012; 9(2):1217-1228.
2. Yılmaz FT, Şen HT, Demirkaya F. Başhemşirelerin yenilikçilik ve risk alma davranışlarının belirlenmesi. Balıkesir Sağlık Bil Derg. 2014;3(3):147-154. (doi: 10.5505/bsbd.2014.72692).
3. Türk Dil Kurumu. Erişim Tarihi: 7 Haziran 2017; http://tdk.gov.tr/?option=com_karsilik&view=karsilik&kategori1=abecesel&kelime2=%C4%B0.
4. Kemer AS. Adaptation of the individual innovativeness scale in nursing profession: turkish validity-reliability study. HEAD. 2017;14(1):52-61. (doi:10.5222/HEAD.2017.052).
5. International Council of Nurses (ICN). Delivering quality, serving communities: Nurses leading care innovations. Erişim Tarihi: 10 Ekim 2017; <http://www.icn.ch/images/stories/documents/publications/indkit2009.pdf>.
6. Crookes K, Crookes PA, Walsh K. Meaningful and engaging teaching techniques for student nurses: a literature review. Nurse Educ Pract. 2013;13(4):239-243. (doi: 10.1016/j.nepr.2013.04.008.).
7. Oliver JS, Ambrose SM, Wynn SD. Using simulation innovation to facilitate learning nursing concepts: medical and mental health. J Nurs Educ. 2011; 50(2):120. (doi: 10.3928/01484834-20110120-02).
8. Mason DJ, Jones DA, Roy C, Sullivan CG, Wood LJ. Commonalities of nurse-designed models of health care. Nurs Outlook. 2015;63(5):540-553. (doi:10.1016/j.outlook.2015.04.009).
9. Thomas TW, Seifert PC, Joyner JC. Registered nurses leading innovative changes. OJIN. 2016;21(3). (doi: 10.3912/O21No03Man03.)
10. Kaya N, Turan N, Aydın GÖ. A Concept analysis of innovation in nursing. Procedia Soc Behav Sci. 2015; 195:1674-1678. (doi: 10.1016/j.sbspro.2015.06.244).
11. Hurt HT, Joseph K, Cook CD. Scales for the measurement of innovativeness. Hum Commun Res. 1977;4:58-65. (doi:10.1111/j.1468-2958.1977.tb00597.x).
12. Dolu İÇ, Temuçin ED, Özkan HA. Hemşirelik öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri ile bazı ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. JED/GKD. 2016;11(2):293-315.
13. Gümral N, Coşar F. Ebelik ve hemşirelik son sınıf öğrencilerinin okul-hastane işbirliği ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. S.D.Ü. Tıp Fak. Derg. 2006;13(3):21-24.
14. Nazik E, Arslan S. Hemşirelik mesleğinin geleceği: öğrencilerin beklentileri. Bozok Tıp Derg. 2014;4(1):33-40. (doi: 10.16919/btd.03702).
15. Ertuğ N, Kaya H. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik profilleri ve yenilikçiliğin ötündeki engellerin incelenmesi. HEAD. 2017;14(3):192-197. (doi:10.5222/HEAD.2017.192).
16. Ekiyor A, Kızılkaya S. Aile yapısının girişimcilik üzerine etkisi: Eczacılar örneği. Javstudies. 2017;3(10):112-123.
17. Arslan K. Üniversiteli gençlerde mesleki tercihler ve girişimcilik eğilimleri. Doğu Üniversitesi Dergisi 2002; 6:1-11. (<http://hdl.handle.net/11376/558>).
18. Sönmez B, Yıldırım A. Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin yenilikçi davranışları ve yenilikçi davranışlarını etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi: niteliksel bir çalışma. SHYD. 2014;2(1):49-59. (doi:10.5222/SHYD.2014.049).
19. Andsoy II, Güngör T, Bayburtluoğlu T. Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin hemşireliği tercih etme nedenleri ve mesleğin geleceği ile ilgili görüşleri. Balıkesir Sağlık Bil Derg. 2012;1(1):124-130.
20. Karadağ K, Kılıç SP, Ovayolu N, Ovayolu Ö, Kayaaslan H. Öğrenci hemşirelerin klinik uygulamada karşılaştıkları güçlükler ve klinik hemşireler hakkındaki görüşleri. TAF Prev Med Bull. 2013;12(6):665-672. (doi:10.5455/pmb.1-1353569323).